

Avtal 2020 – hur förbereder vi oss?

Arbetsgivarlag Gävle 26 september 2019
Kjell Frykhammar och Per Braconier, Svenskt Näringsliv

Medlemsföretaget Emma Elinstallationer, Stockholm

Vad är en avtalsrörelse?

- En avtalsrörelse är en återkommande period av förhandlingar mellan fack och arbetsgivare om nya kollektivavtal.
- 2020 omförhandlas ca 500 kollektivavtal för 2,8 miljoner anställda.
- Inom Svenskt Näringsliv ca 300 kollektivavtal för ca 1,8 miljoner medarbetare.

ALMEDALEN 2019

"Det är alltid en utmaning"

Bäddat för konflikt om lönerna

Svenskt Näringsliv varnar för att Sverige tappat marknadsandelar

Silfverna som väger tungt

Det är alltid en utmaning för fack och arbetsgivare att komma överens om nya kollektivavtal. Det är också en utmaning för Svenskt Näringsliv att förhandla fram ett nytt avtal för de 1,8 miljoner medlemmarna som omfattas av det kollektivavtal som gäller för de flesta av de företag som tillhör Svenskt Näringsliv.

Men förhandlingen om ett nytt avtal har redan börjat. Och det är inte bara Svenskt Näringsliv som är involverat. Det är också de fackliga organisationerna som är involverade. Och det är också de företag som tillhör Svenskt Näringsliv som är involverade.

Det är en utmaning för alla parter. Och det är en utmaning för Svenskt Näringsliv. Men det är också en utmaning för Sverige. För om Sverige inte lyckas förhandla fram ett nytt avtal kan det leda till en konflikt som kan skada Sveriges ekonomi.

Men Svenskt Näringsliv tror på att det går att komma överens. Och det tror också de fackliga organisationerna. Och det tror också de företag som tillhör Svenskt Näringsliv.

Det är en utmaning. Men det är också en möjlighet. För om det går att komma överens om ett nytt avtal kan det leda till en bättre framtid för alla parter.

12 Nyheter

"Uppenbart för högt"

Svenskt Näringsliv: Löneökningstakt på 2,5 procent orimligt

Det är uppenbart för högt, säger Svenskt Näringsliv. Löneökningstakten på 2,5 procent är orimligt hög, enligt organisationen. Det är också en utmaning för de företag som tillhör Svenskt Näringsliv. För om löneökningstakten är för hög kan det leda till en ökad kostnad för företagen. Och det kan också leda till en ökad konkurrens från utlandet.

Men Svenskt Näringsliv tror på att det går att komma överens om en löneökningstakt som är rimlig för alla parter. Och det tror också de fackliga organisationerna. Och det tror också de företag som tillhör Svenskt Näringsliv.

Det är en utmaning. Men det är också en möjlighet. För om det går att komma överens om en löneökningstakt som är rimlig kan det leda till en bättre framtid för alla parter.

SVENSKT NÄRINGSLIV

AVTAL 2020

Svenskt Näringsliv: Löneökningstakten måste ner

Battina Kashefi, chefskonom på Svenskt Näringsliv. Foto: Jessica Owe / TT

17 september, 2019

etagsamma
niskor
enskraftiga företa

Varför har vi avtalsrörelser?

- Grunden är kollektivavtalsmodellen
- Målet är att komma överens
- Syftet är att få arbetsfred

Kollektivavtal som konkurrensmedel

- Traditionellt är kollektivavtal ett sätt att köpa arbetsfred
- Kollektivavtalets rationalitet – effektivt, standardiserat
- Allt oftare: Ett konkurrensmedel i kampen om arbetskraft – tjänstepension, försäkringar

Med kollektivavtalad tjänstepension kan du leva livet här och nu – lugnt

Tjänstepensionen blir allt viktigare för den framtida pensionen för västernorr-länningarna. Den som har

ma tjänsteman klara sig på 35 procent av sin tidigare inkomst i allmän pension.

under arbetslivet som efteråt. Ungefär 90 procent av alla anställda i Sverige omfattas av kollektivavtal och

Avtalsförhandlingarnas ”hörnflaggor”

- Konfliktreglerna, 1928, 1976
- Riksbankens inflationsmål, 1995
- Industriavtalet, 1997
 - Samarbetsavtal med syfte att stärka industrins konkurrenskraft och skapa goda villkor för företagens anställda
 - Förhandlingsavtal med syfte att förhandla utan stridsåtgärder och lönenormera
- Medlingsinstitutet, 2000
 - Medling och väl fungerande lönebildning

”Spelet” påverkas av aktuella ekonomiska förutsättningar, förhandlingsstyrka, förhandlingsförmåga, kommunikation – bildsättning

Vägen till att industrin sätter märket

December

Januari

Februari

Mars

April

Parterna inom
industrin
växlar krav

Parterna inom
andra
branscher
växlar krav

Avtalsperiod
löper ut

Förhandling
inleds tre
månader
innan
avtalsperioden
löper ut

Opartiska
ordföranden
(OpO) träder
in i industrins
förhandlingar
en månad
innan
avtalsperioden
löper ut

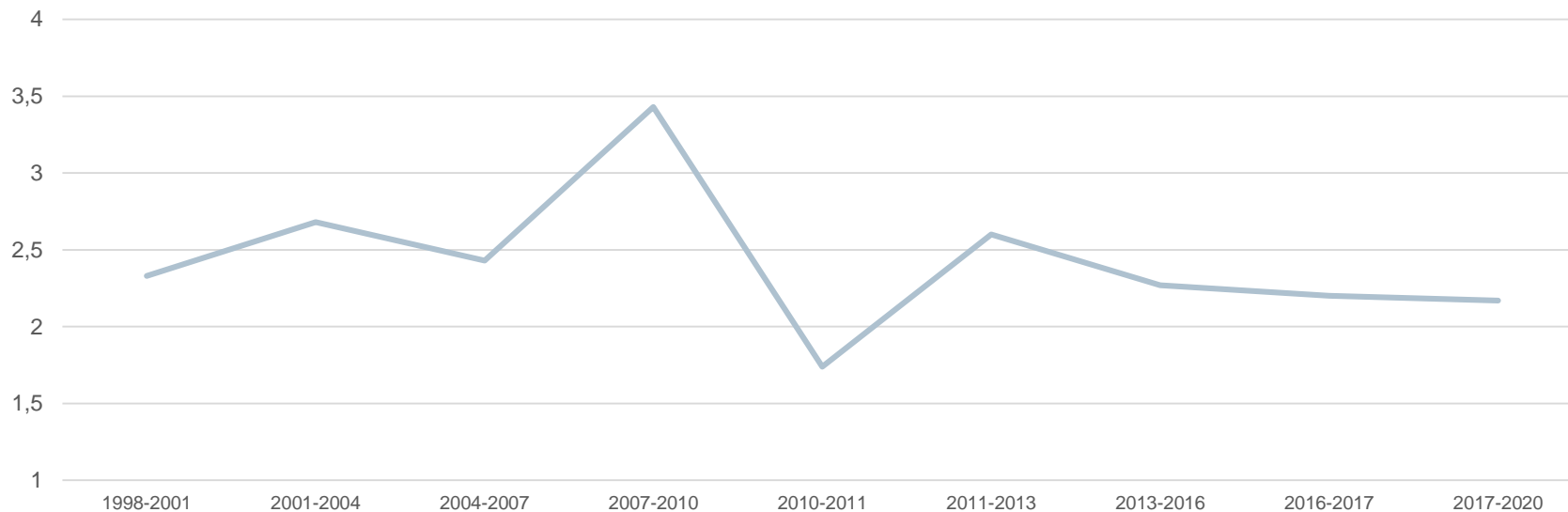
Om ett nytt
avtal inte har
träffats råder
inte längre
fredsplikt –
risk för
konflikter

Märkets funktion

- Kostnadsökningar anpassade till internationellt konkurrensutsatta företags förutsättningar
- Industrin har bäst förutsättningar att träffa normerande avtal
- Märket upprätthålls genom arbetsgivarsamverkan och genom att MI inte medverkar till avtal över märket

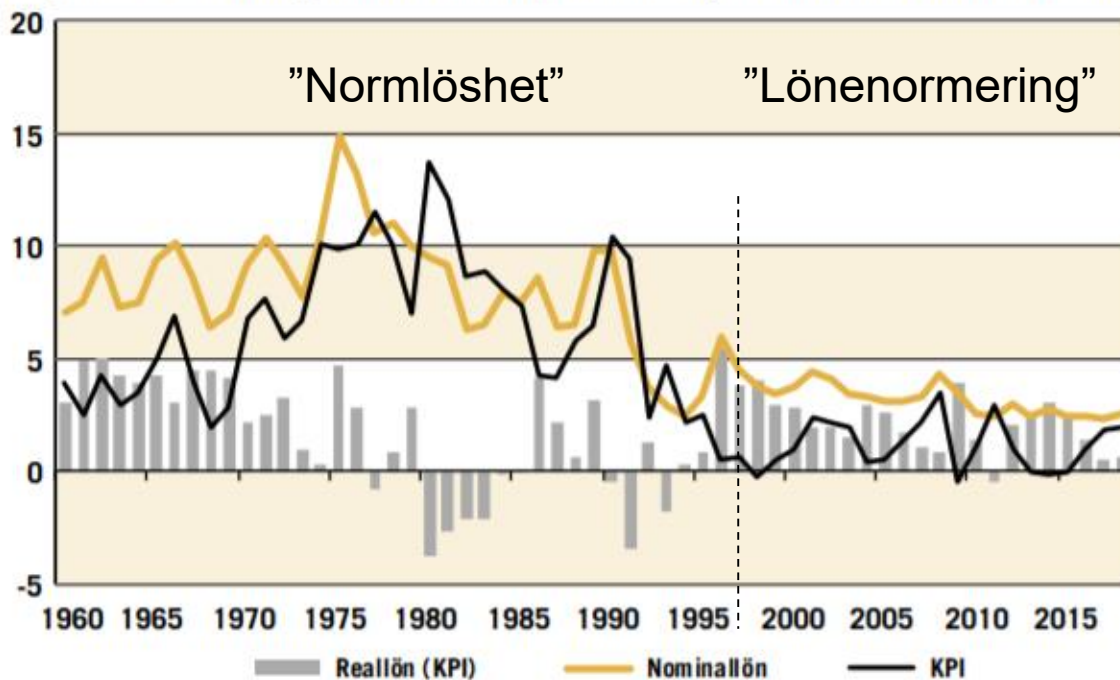
Märkets utveckling

Märket 1998-2020

Två olika verkligheter

Diagram 1.2 Utvecklingen av nominallön, konsumentprisindex (KPI) och reallön från 1960

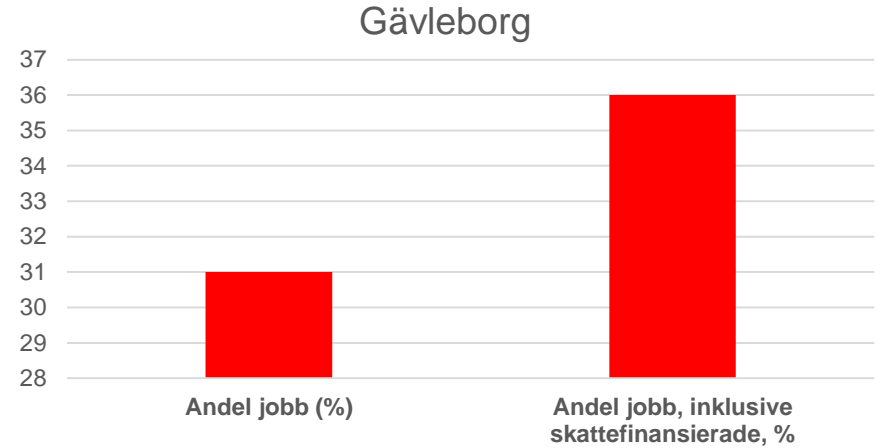
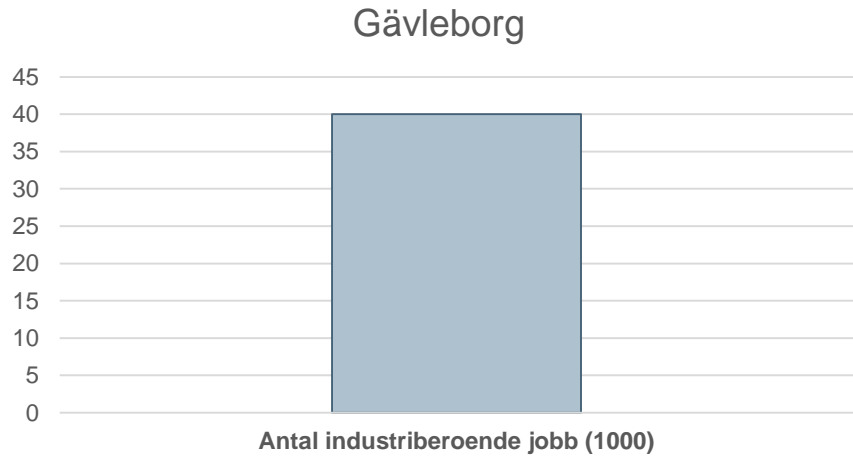

Svensk industri är starkt exportberoende

Procent exportandel

Stort industriberoende i Gävleborg

Viktiga faktorer

- Konjunkturavmattning
- Stigande arbetslöshet
- Global konkurrens, alla sektorer konkurrensutsatta
- Lönebildningen blir därför viktigare – lönekostnaderna avgör på kort sikt
- Sverige har bland världens högsta lönekostnader, och relativt snabb ökning
- Underliggande konkurrenskraftsproblem i Sverige
- Växelkursen inget vaccin mot höga löneökningar
- Svag produktivitetsökning

Arbetskraftstalet

73,5 %

Referenstid: augusti 2019

-0,2 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Arbetslöshet

7,1 %

Referenstid: augusti 2019

1,0 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Sysselsatta av befolkningen

68,3 %

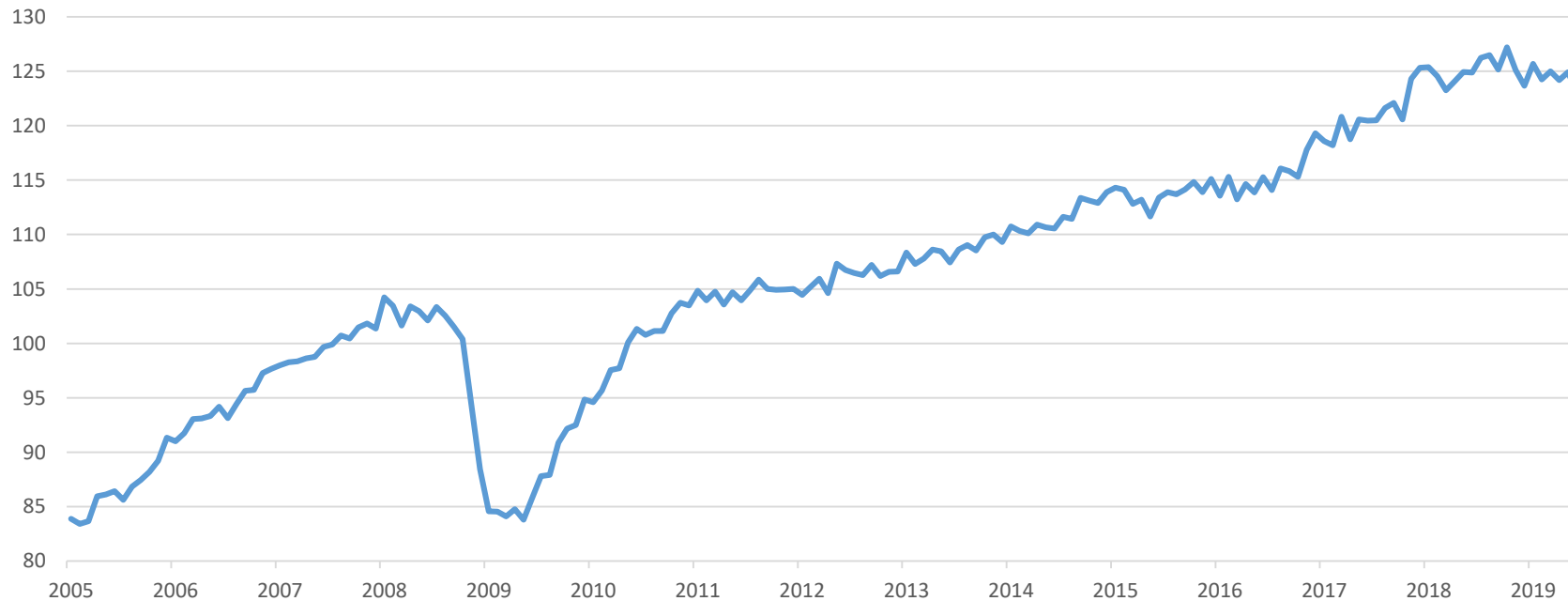
Referenstid: augusti 2019

-0,9 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Och världshandeln står och stampar

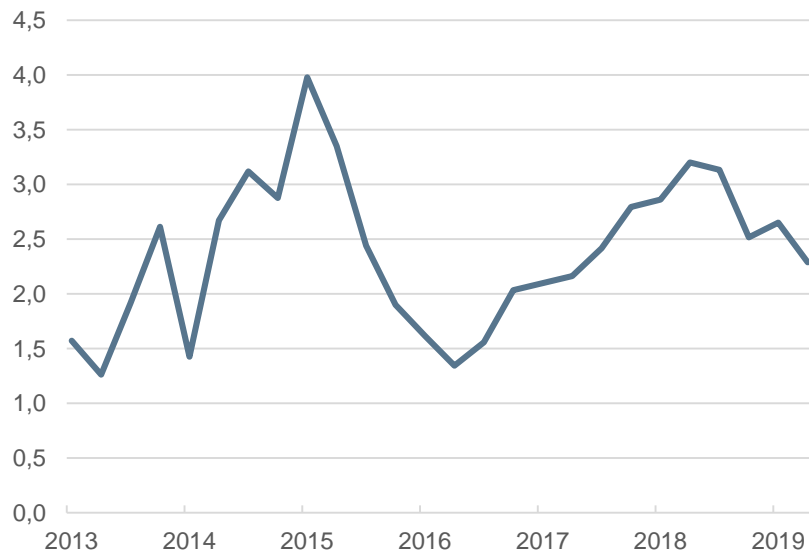
Indexerade nivåer, 2010 = 100

Tillväxttakterna har växlat ned i den globala ekonomin

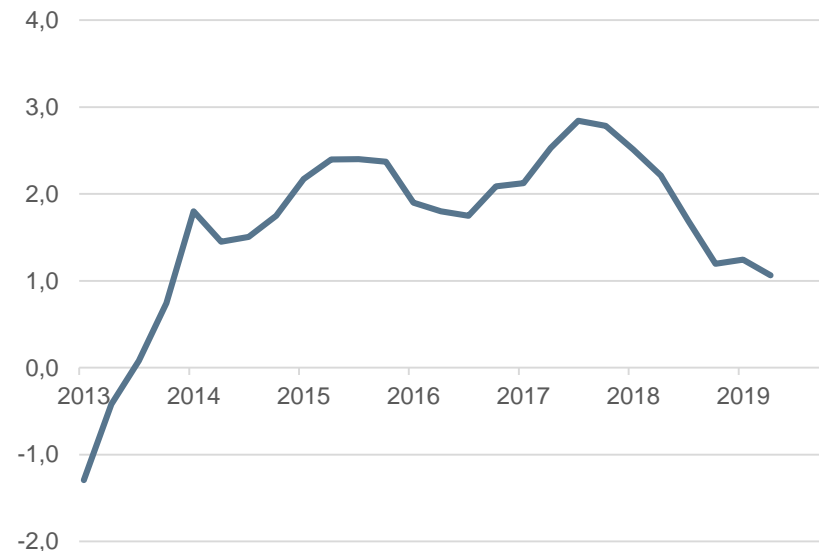
Både i USA

BNP, årlig procentuell förändring

Och i Euroområdet

BNP, årlig procentuell förändring

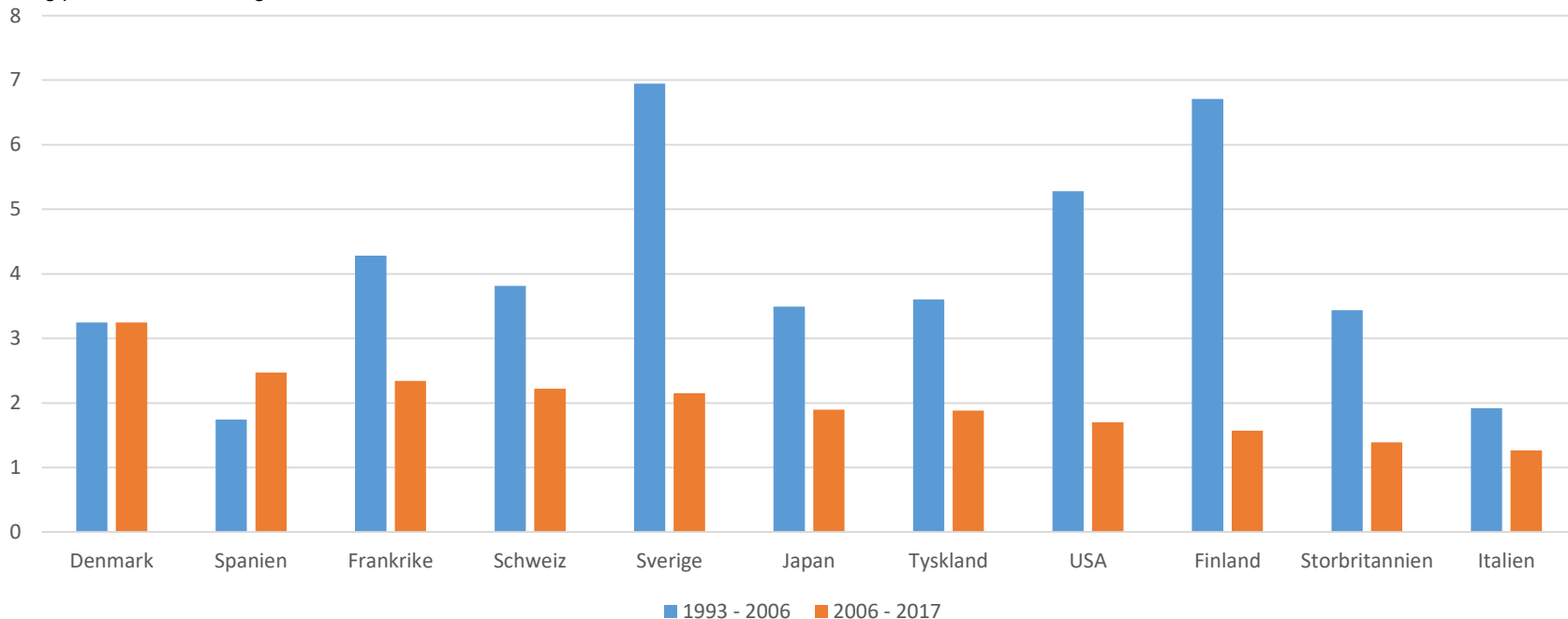
Även i Sverige har BNP-tillväxten växlat ned

BNP, årlig procentuell förändring

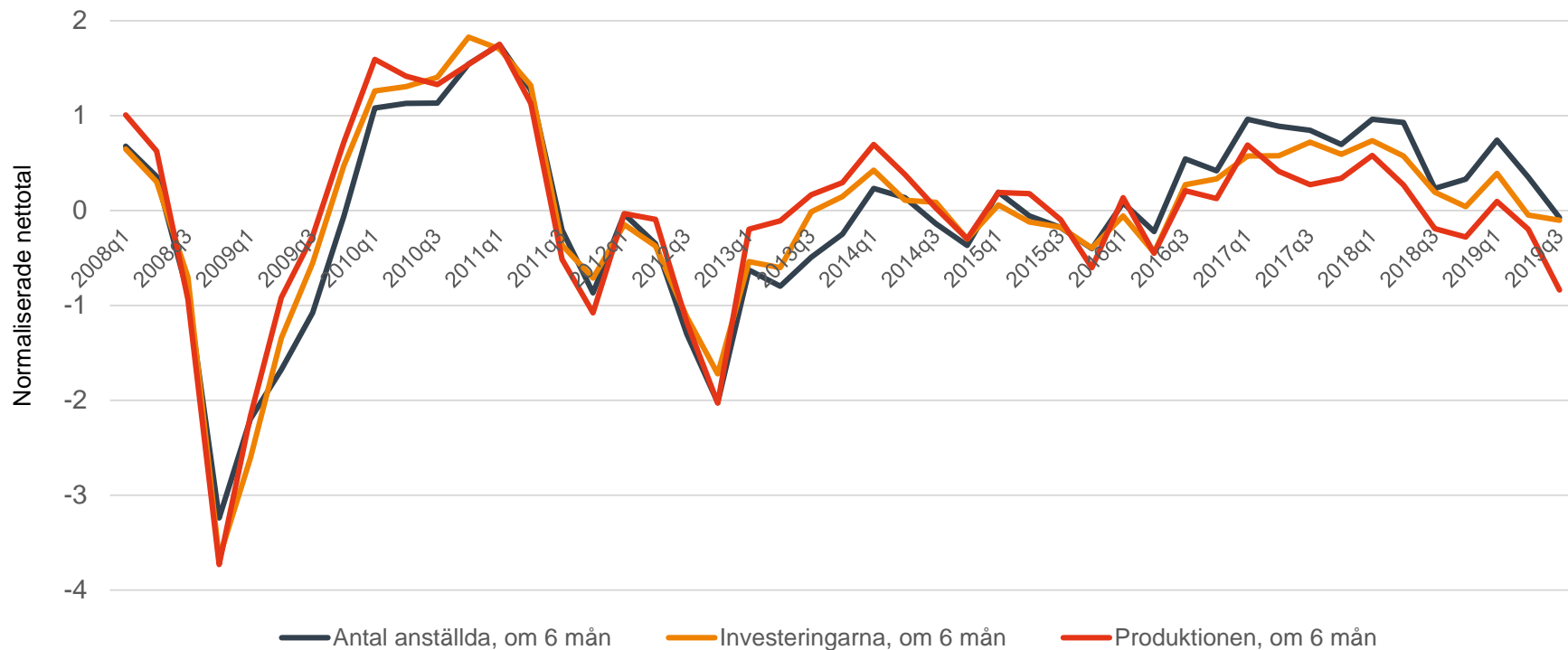
Kraftig inbromsning i industrins produktivitetstillväxt

Årlig procentuell tillväxt, genomsnitt

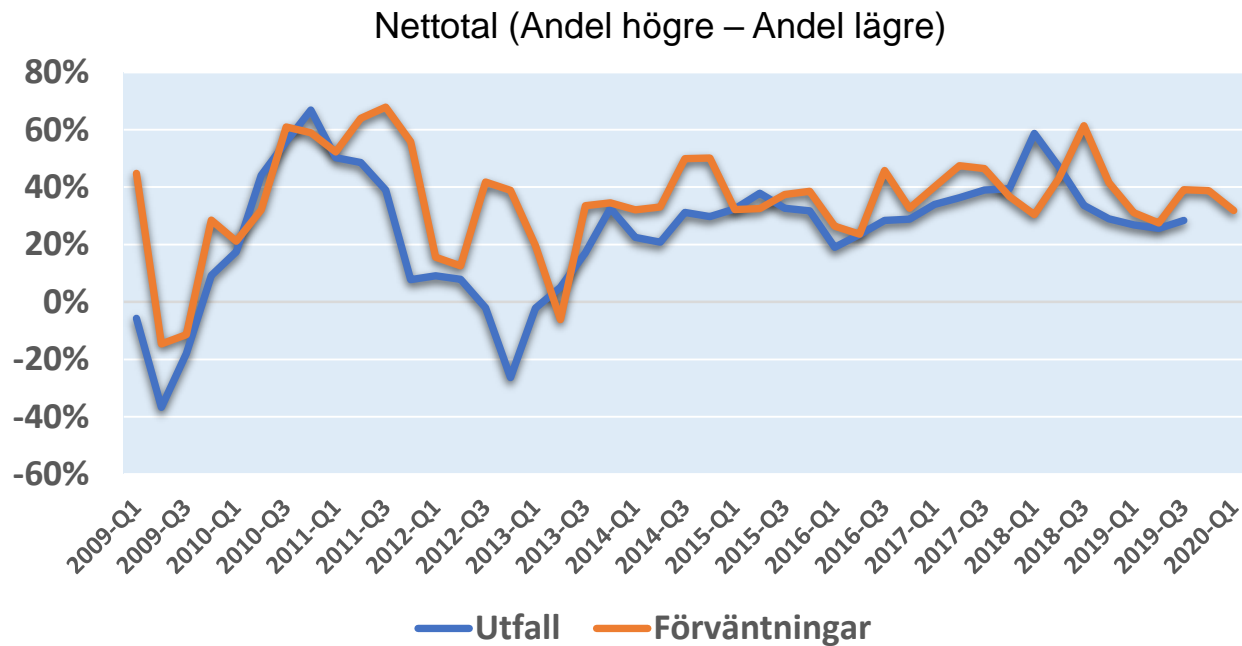

Källa: Conference Board

Våra företag ser allt dystrare på framtiden

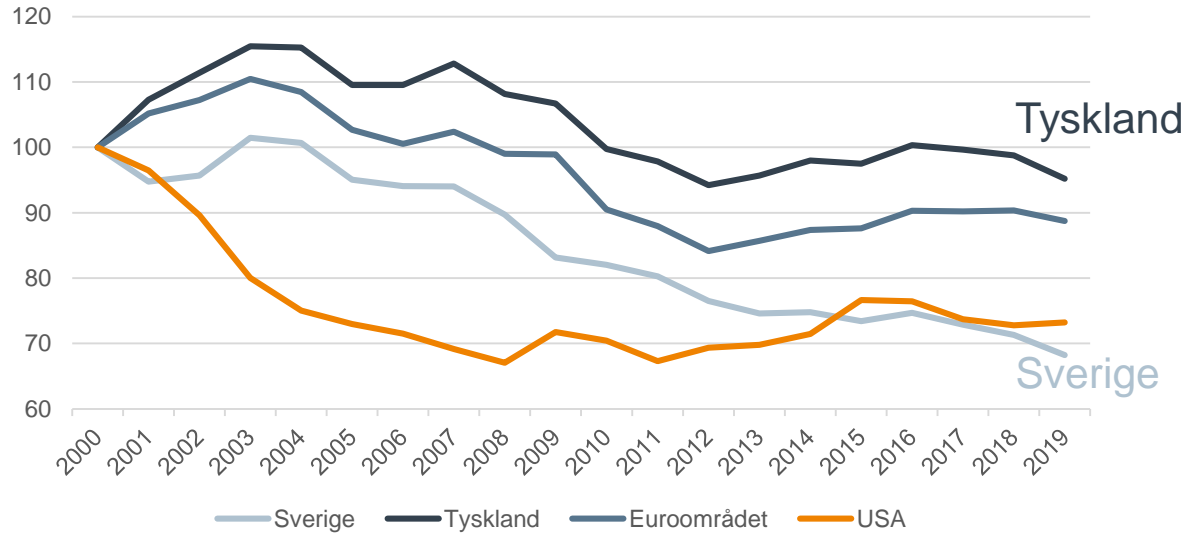
Produktion/försäljningsvolym - Förväntningar och utfall

Gävleborgs län

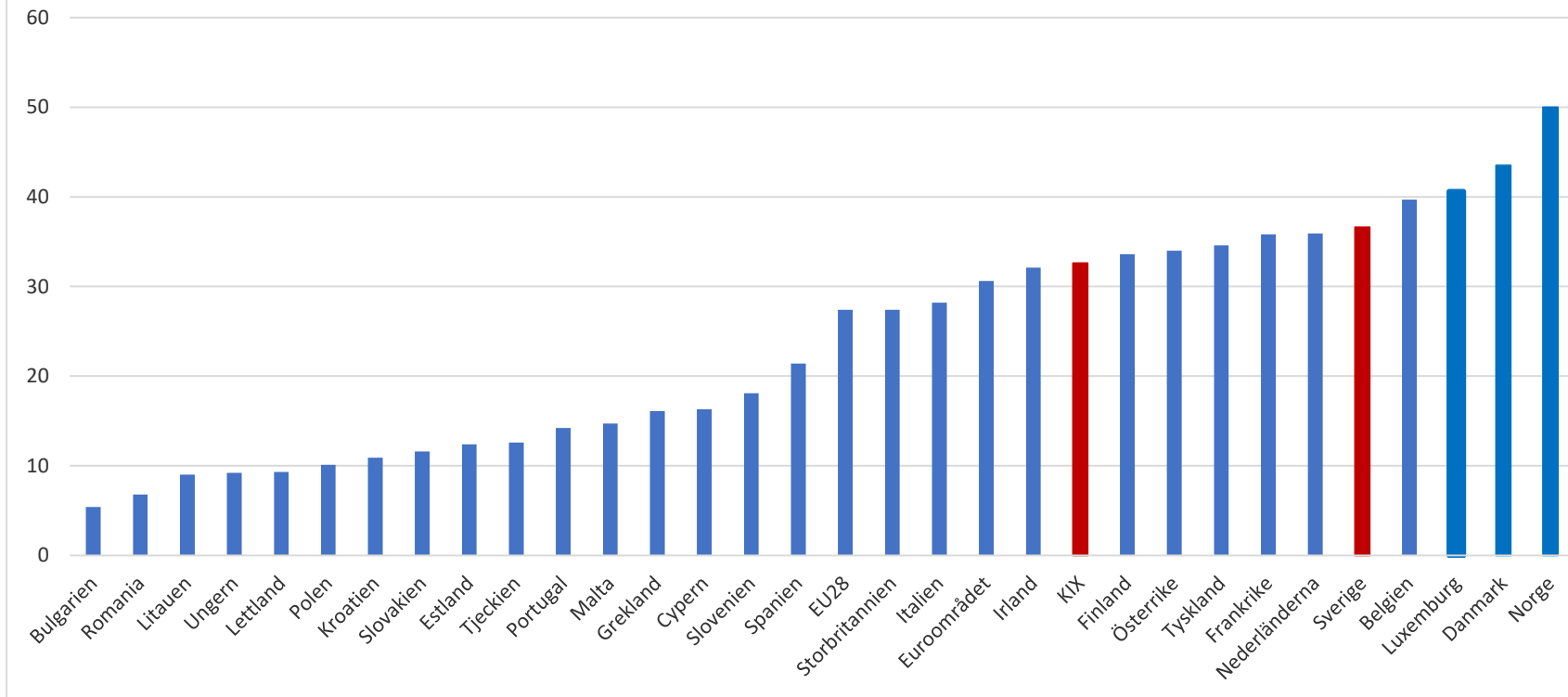
Konkurrenskraftsproblem

Andel av global export
2000 = Index 100

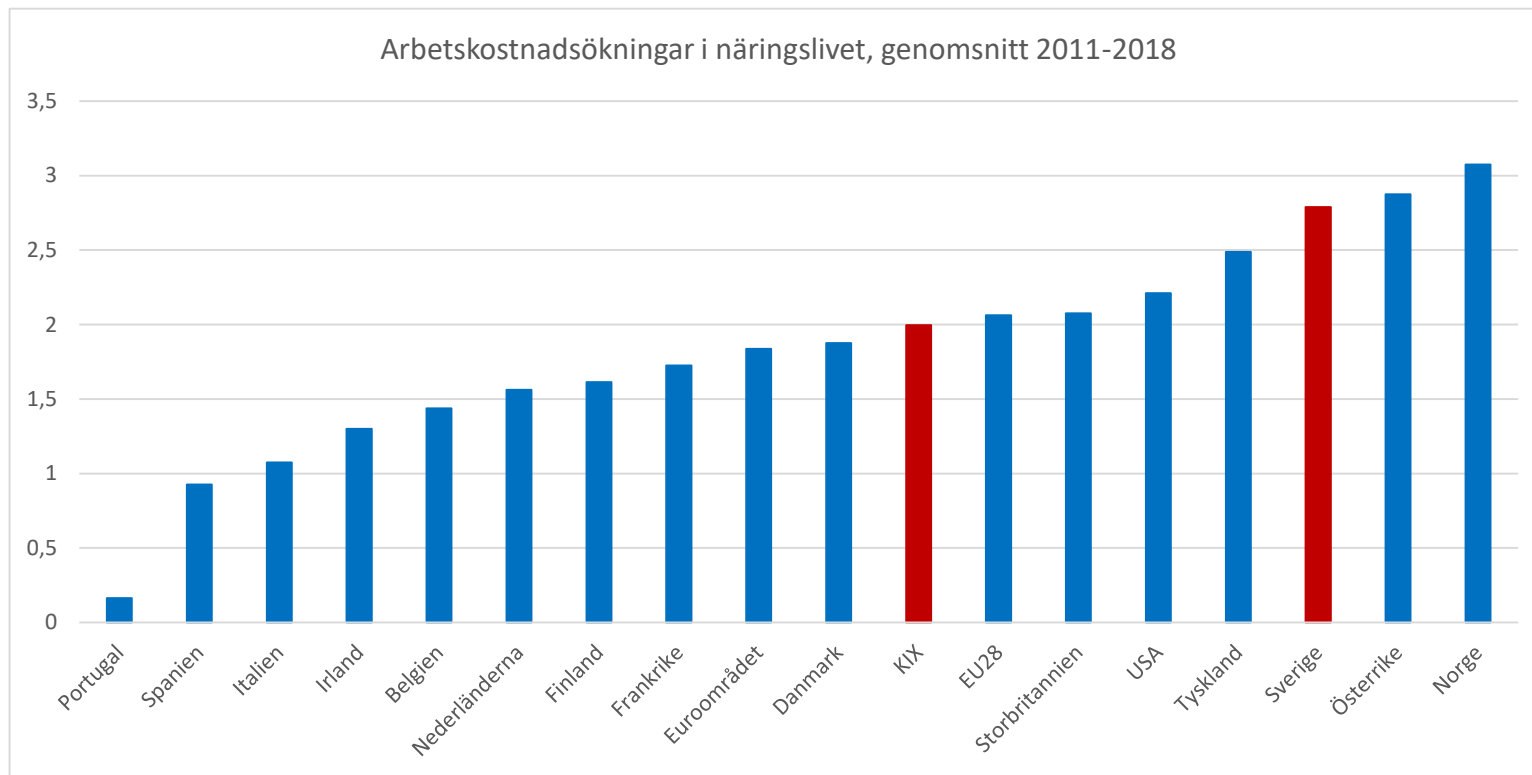

Sveriges arbetskostnader högst i EU efter Danmark, Luxemburg och Belgien,

Arbetskraftskostnader 2018, euro per timme, hela ekonomin

Löneökningarna fortsatt högre i Sverige än i konkurrentländerna

- Löneavtal som bidrar till förstärkt internationell konkurrenskraft
- Ingångslöner som möjliggör att arbetsmarknaden breddas och fler får jobb
- Ökade möjligheter till företags- och medarbetarnära lönebildning
- Avtal som tillgodoser företagets variation i behov av medarbetare

Diagram 9.6 Minimilön i procent av medellön 2017

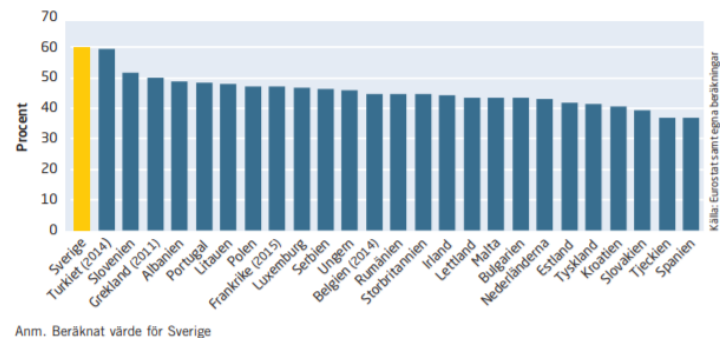

Diagram 9.7 Lönespridning i europeiska länder

Grundläggande och återkommande frågor

Faktum...	...betyder för kommunikationen
a) Inflationens irrelevans	Riksbankens inflationsmål inte utgångspunkt. Reallöneförbättring inget löfte i industriavtalet.
b) Nej, växelkursen jämnar <u>inte</u> ut om Sverige går bort sig kostnadsmässigt	PPP (köpkraftsparitet) infinner sig inte. Bortaplan är den svenska ekonomins hemmaplan.
c) <u>Global</u> konkurrens – gäller inte bara exportindustrin	Lönebildningen blir allt viktigare i flertalet sektorer. Sverige är ett högkostnadsland.
d) Konjunkturläget försvagas	Svenskt Näringsliv arbetar för avtal som stärker svenska företags konkurrenskraft.
e) En kärv ekonomisk struktur med bromsande produktivitetstillväxt (trots relativt hög svensk investeringsnivå)	Faktorer utom parternas kontroll präglar förutsättningarna för lönebildningen under överblickbar framtid...

TACK!